

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ МАРІЇ КЮРІ-СКЛОДОВСЬКОЇ
МОЛДАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПІВДЕННО-ЗАХІДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «НЕОФІТ РИЛЬСЬКИЙ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА ФЛОСОФІЇ

УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної наукової конференції

18-19 червня 2020 р., м. Суми

Друкується згідно з рішенням вченої ради
навчально-наукового інституту історії та філософії
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(Протокол № 9 від 28 травня 2020 р.)

ОРГКОМІТЕТ ТА РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Лянной Ю. О. – доктор педагогічних наук, професор, ректор Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Подрез Ю. В. – кандидат історичних наук, директор навчально-наукового інституту історії та філософії, доцент кафедри історії України Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Потехін О. В. – доктор історичних наук, професор Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Вовк О. В. – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Жуков О. В. – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Моцак С. І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

М33 Україна в сучасному світі: Матеріали Міжнародної наукової конференції (18-19 червня 2020 р., м. Суми). Суми: ФОП Цьома С.П., 2020. – 160 с.

Збірник Міжнародної наукової конференції присвячений актуальним питанням історії міжнародних відносин, актуальним проблемам всесвітньої історії, міжнародним відносинам та дипломатії на розчатку ХХІ ст., міжнародного права, міжнародних економічних відносин, державотворчих процесів у світі. Матеріали збірника можуть знадобитися викладачам, ампрінатам, студентам, всім, хто цікавиться проблемами міжнародних відносин

УДК 327(477:100)(06)

© Колектив авторів, 2020
© ФОП Цьома С.П., 2020

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1.

ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

Бабкова А. Н.

ВЗАИМОВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ И ИСТОРИЧЕСКОЙ ПАМЯТИ..... 7

Брайчевська О. А.

«ПОСЛИ ДО ІНШИХ НАРОДІВ»: РИЗИКИ ПОСОЛЬСКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У ВІЗАНТІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ..... 9

Власенко В. М.

ДО БІОГРАФІЇ ВІЙСЬКОВОГО ДИПЛОМАТА СЕРГІЯ ДЕЛЬВІГА
(ЕМІГРАНТСЬКИЙ ПЕРІОД) 11

Головач О. Я.

ВПЛИВ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА РОЗВИТОК
КОЛИЩНІХ НІМЕЦЬКИХ КОЛОНІЙ В АФРИЦІ 14

Дегтярьов В.

ГЕОПОЛІТИЧНІ НАСЛІДКИ ВІДКРИТТЯ ЗАХІДНОГО ФРОНТУ
В ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ 17

Десяtnіков I. B.

ВПЛИВ КНР НА СТРАТЕГІЮ США У В'ЄТНАМІ (1965-1973 pp.) 19

Жуков О. В.

ДАЛЕКОСХІДНИЙ РЕГІОН У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ
1891 – 1894 pp..... 21

Зіменко В.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗОВНІШньОПОЛІТИЧНОЇ ДОКТРИНИ ЯПОНІЇ
В I ПОЛ. ХХ СТОЛІТТЯ..... 24

Ільченко Я.

«КАРАНТИННА ПРОМОВА» Ф. Д. РУЗВЕЛЬТА ТА ЗМІНИ В
ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ США 26

Казаков Г. І.

«НОТА ЦІММЕРМАНА» В КОНТЕКСТІ АМЕРИКАНО-НІМЕЦЬКИХ
ВІДНОСИН ПЕРІОДУ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 29

Ковальков О. Л.

РАДЯНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ РАДНИКИ В РЕСПУБЛІЦІ АФГАНІСТАН
В 1989 – 1991 pp..... 31

Космина В. Г.

«РОЗХИТАНИЙ СВІТ» І Україна..... 34

Крисак К. О.

ІДЕОЛОГІЧНИЙ ФАКТОР В АРАБСЬКОМУ СВІТІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ
ХХ ст..... 37

Лобода Д. О.

ДИПЛОМАТІЯ «НА КРИЛАХ»: ПІДГОТОВКА ДО ОПЕРАЦІЇ
«ФРЕНТІК» НА ПОЛТАВЩИНІ 40

Мальшина К. В., Волобусв В.В.	
УКРАЇНСЬКА ТЕМАТИКА У СЛОВЕНІСЬКІЙ ПОЛІТИЧНІЙ ПРЕСІ У 1810-1910 рр.	44
Медведев I. A.	
МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В КОНТЕНСТІ РОЗВИТКУ СОЦДО- КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	47
Осадчий Д.	
ОСОБЛИВОСТІ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВІДНОСИН ЯПОНІЇ В ПЕРІОД СЬОГУНАТУ ТОКУГАВА	54
Ребенок В.	
БЛИЗЬКОСХІДНА СТРАТЕГІЯ США ЗА ЧАСІВ ПРЕЗИДЕНТА Д. ЕЙЗЕНХАУЕРА	57
Снагоценко В. В.	
МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ УКРАЇНЦІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ (XIV-XVI ст.) ..	60
Суббота Є.	
ПАНАМСЬКИЙ КОНГРЕС 1826 РОКУ: РЕГІОНАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ ТА ДИПЛОМАТИЧНІ НАСЛІДКИ	63
Токаренко I.	
СПЕЦИФІКА АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН В ПЕРІОД ПРЕМ'ЄРСТВА М. ТЕТЧЕР.....	65
Ціватий В. Г.	
ЄВРОПА ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ: ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ Й ТРАНСФОРМЕРИ ПОЛІЦЕНТРИЧНОГО СВІТОУСТРОЮ (РЕТРОСПЕКТИВНИЙ, ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ І ТЕОРЕТИКО- МЕТОДОЛОГЧНИЙ ДИСКУРС).....	68
Ювко Є.	
ПЛАН МАРШАЛА ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ВПЛИВУ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ НА КРАЇНИ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ У 1940-1950 рр.....	72
Romanenko O.	
UKRAINIAN, POLISH AND CZECH COMMUNITIES IN AUSTRALIA.....	75
Zakurdai T. Y.	
ROMAN DIPLOMACY OF THE PERIOD OF THE REPUBLIC	79

СЕКЦІЯ 2.

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ДИПЛОМАТИЯ НА ПОЧАТКУ ХХІ ст.

Бессонова М. М.	
ВИСВІТЛЕННЯ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ІНФОРМАЦІЙНОЮ АГЕНЦІЄЮ L'AGENCE FRANCE-PRESSE (ПОЧАТОК 2020-го р.).....	81
Встрицький I. M.	
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ: ГЕОПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ	84

СЕКЦІЯ 2. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ДИПЛОМАТІЯ НА ПОЧАТКУ ХХІ ст.

Бессонова М. М.
Київський університет імені Бориса Грінченка

ВИСВІТЛЕННЯ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ІНФОРМАЦІЙНОЮ АГЕНЦІЄЮ L'AGENCE FRANCE-PRESSE (ПОЧАТОК 2020-го р.)

На початку ХХІ ст. світові інформаційні агенції відіграють важливу роль у приверненні уваги світової громадськості до проблематики планетарного масштабу. На початку 2020-го року такою проблемою виявилася пандемія коронавірусу COVID-19, що розпочалася у Китаї наприкінці 2019 р.

Метою дослідження, результати якого представлені у даній публікації, є визначення основних тенденцій у висвітленні цієї пандемії на прикладі провідної французької інформаційної агенції *L'Agence France-Presse* (далі – *AFP*). Ця агенція вважається однією зі старіших у світі (заснована у 1835 р.), разом із *Associated Press* (США) та *Reuters* (Великобританія) та входить до трійки світових найпогужніших та найвпливовіших інформаційних агенцій. У даній публікації аналізувалися англомовні матеріали *AFP*.

Перші прояви нової вірусної інфекції у місті Ухань провінції Хубей, Китай, датуються серединою грудня 2019 р. У зв’язку зі зростанням кількості тих, хто захворів, 31 грудня 2019 р. було проінформоване представництво Всесвітньої організації охорони здоров’я (далі – ВООЗ) у Китаї. Після проведення перших досліджень, результати яких стали доступними на початку січня 2020 р., було виявлено, що інфіковані захворіли на новий тип вірусу, який зараз відомий як COVID-19.

Власне дата 31 грудня 2019 р. і вважається датою початку нової епідемії. Однак увага світових інформаційних медіа, у тому числі і *AFP*, зосередилася на проблемі епідемії в одній з китайських провінцій тільки у 20-х числах січня 2020 р., коли стало відомо про поширення вірусу за межі Китаю та зростання кількості померлих у самому Китаї. Першими країнами, в яких було виявлено новий вірус, завезений з Китаю, стали Таїланд (13 січня), Японія (15 січня) та Південна Корея (20 січня), тож епідемія набула міжнародних масштабів [6].

Перші повідомлення, пов’язані із спалахом епідемії нового вірусу у Китаї, були опубліковані агенцією *AFP* 23 січня 2020 р., коли була оприлюднена позиція ВООЗ щодо ситуації в Ухані, який був закритий цього дня на карантин. У сюжеті оприлюднювалося рішення спеціально створеного Комітету з надзвичайних ситуацій ВООЗ щодо спалаху коронавірусу та було наголошено на тому, що це захворювання поки не можна вважати надзвичайною ситуацією у глобальному масштабі [8]. Увага світової громадськості активізувалася після 27 січня 2020 р., коли Всесвітня організація охорони здоров’я змінила маркер небезпеки від коронавірусу з «помірного» на «високий», а 31 січня 2020 р. оголосила міжнародний надзвичайний стан через розповсюдження коронавірусу. З тієї дати сюжети та новини з Китаю, а згодом і з інших країн публікувалися майже щодня.

На офіційній сторінці *AFP* станом на кінець березня 2020 р. спеціальної рубрики, в якій були б систематизовані повідомлення та інформація про коронавірус, не запропоновано. Тим не менш, за системою пошуку на сайті можна знайти всі матеріали, присвячені пандемії.

Перші повідомлення про епідемію надходили з китайського бюро *AFP*, яке має свої відділення у Пекіні, Шанхаї та Гонконгу. Згодом, як епідемія набула характеру пандемії, повідомлення *AFP* надходили з усіх куточків світу. У матеріалах агенції є інформація про перебіг пандемії, дані про реагування на нові виклики міжнародних організацій та національних урядів, основні заходи, які запроваджуються в окремих країнах світу та на міжнародному рівні у боротьбі із поширенням нового вірусу.

Окрім новин про події, пов'язані із поширенням вірусу та реакцією урядів країн світу, на офіційному сайті *AFP* запропонована низка репортажів власних кореспондентів безпосередньо з Китаю, який став епіцентром першого спалаху нового вірусу. Так, представлено репортаж журналістів *AFP*, які провели 8 днів в Ухані, у перші дні після проголошення карантину (з 24 по 31 січня 2020 р.). Репортаж, відеосюжети та фотографії систематизовані та опубліковані на веб-сторінці *AFP* у вигляді окремої публікації «Життя в часи коронавірусу» (*Life in the time of coronavirus*) 2 лютого 2020 р. [7]. Окрім цього представлено матеріал Рейчел Бланді, в обов'язки якої входить перевірка фактів, «Боротьба з коронавірусними міфами» (*Battling coronavirus myths*) від 02 березня 2020 р., а також публікація очільника бюро в Пекіні Патріка Берта із красномовною назвою «У серці епідемії» (*At the heart of the epidemic*) опублікований 17 березня 2020 р. [2].

Проблема дезінформації про новий вірус, пандемію та інші моменти, пов'язані із новою хворобою, яка поширюється світом, сприяла публікації у спеціальному блозі *AFP Fact Check*, присвяченому перевірці фактів [1], окремих матеріалів, що спростовують чутки про коронавірус. З огляду на актуальність проблематики пандемії COVID-19 була започаткована окрема добірка «Розганяємо міфи про коронавірус» (*Busting coronavirus myths*) [3]. Окрім блогу, інформація публікується у спеціальному Twitter-акаунті *AFPFactCheck*.

На сайті агенції зазначається, що чутки, міфи та дезінформація про новий коронавірус поширилися так само швидко, як і сам вірус, тому *AFP Fact Check* розкриває дезінформацію, яка з'являється по всьому світу разом з новими випадками пандемії. До перевірки чуток та неправдивої інформації *AFP* залучає фахівців з усього світу для моніторингу публікацій в Інтернеті, що здійснюються місцевими мовами. Агенція зазначає, що при перевірці враховується місцевий контекст, особливості культури та політики [1].

В англомовній добірці «Розганяємо міфи про коронавірус» на кінець березня 2020 р. було здійснено спростування 192 випадків неправдивої та відверто брехливої інформації. На кінець травня 2020 р. таких спростувань було вже 479 (при цьому франкомовний аналог цієї добірки містить спростування всього 162 міфів та чуток). Перший з перевірених фактів про коронавірус, опублікований 24 січня 2020 р., стосувався спростування чуток, які поширювалися в Інтернеті через Weibo, Twitter та Facebook, щодо інформації від начебто китайського

експерта з дихання, який радив полоскати рот розчином солоної води, щоб запобігти зараженню новим вірусом. Здійснивши перевірку, у тому числі отримавши консультацію у Всесвітньої організації охорони здоров'я, команда експертів заявила, що фізіологічний розчин не буде «вбивати» новий вірус, і закликав людей не вірити та не ділитися неточними у медичному відношенні онлайн-чутками [3]. Серед розвінчаних міфів є брехливе повідомлення про рекомендації вживати алкоголь, аби зменшити ризик нової коронавірусної інфекції (11 березня 2020 р.), а також помилкові рекомендації, що закликали жителів залишатися в приміщенні, через те, що вертолітоти національних повітряних сил Шрі-Ланки та Філіппін розпорощуватимуть дезінфікуючий засіб над будинками, щоб знищити новий коронавірус COVID-19 (27 березня 2020 р.) [3].

Починаючи із січня 2020-го року відео-сюжети про епідемію коронавірусу входили до щотижневого рейтингу 10-ти топ відео-новин *AFP*. Першим таким сюжетом, який увійшов у десятку, став сюжет тижня з 20 по 26 січня 2020 р. «Коронавірус у Китаї: пусті вулиці Уханя» (6 місце), а на наступному тижні вже 4 сюжети відео-новин з 10-ки рейтингових були присвячені «китайському вірусу» (про будівництво лікарень, про «місто-привид» Ухань, який став епіцентром спалаху вірусу).

Окрім сюжетів у топ десятці відео тижня, на каналі *Youtube* на сторінці *AFP News Agency* створена низка тематичних добірок (списків відтворення), присвячених епідемії коронавірусу. Перша – «Фокус: COVID-19 по всьому світу» – була започаткована сюжетом про поширення вірусу в Ухані («Уханський вірус: ВООЗ каже, що немає надзвичайної ситуації у світі» від 23 січня 2020 р.). Станом на 27 березня 2020 р. таких сюжетів з різних куточків світу оприлюднено вже 98 [5]. Інша добірка – «Фокус: пояснююмо про коронавірус» складається з 8 міні-сюжетів (станом на кінець березня 2020 р.), в яких за допомогою відеографічних даних ілюструються різні аспекти пандемії коронавірусу [4].

У цілому, інформаційна агенція *L'Agence France-Presse* приділяє значну увагу висвітленню перебігу пандемії, реагуванню міжнародних організацій та національних урядів на нові виклики, а також віддзеркаленню основних заходів, які запроваджуються в окремих країнах світу та на міжнародному рівні. Окрім подачі новин, пов'язаних з епідемією, агенція пропонує низку спеціальних репортажів та відео-добірки, що постійно оновлюються. Особливу увагу *AFP* приділяє викриванню дезінформації про пандемію, що поширюється через сучасні засоби масової комунікації.

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

1. AFP Fact Check. *AFP*. URL: <https://factcheck.afp.com/> (дата звернення: 27.03.2020).
2. Baert P. At the heart of the epidemic. 17 March 2020. *AFP correspondent*. URL: <https://correspondent.afp.com/heart-epidemic> (дата звернення: 19.03.2020).
3. Busting coronavirus myths. *AFP*. URL: <https://factcheck.afp.com/busting-coronavirus-myths> (дата звернення: 24.03.2020).
4. FOCUS: Coronavirus explained. *AFP News Agency on Youtube*. URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLo9T0OZu4qjklkUWPMD3rYpCCgDzfuciy> (дата звернення: 27.03.2020).

5. FOCUS: COVID-19 around the world. *AFP News Agency on Youtube*. URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLo9T0OZu4qjlqcvNteJP0esYgXINoo1ZV> (дата звернення: 27.03.2020).
6. Novel Coronavirus (2019-nCoV). Situation report – 1. 21 January 2020. *World Health Organisation*. URL: https://www.who.int/docs/default-source/coronavirus/situation-reports/20200121-sitrep-1-2019-ncov.pdf?sfvrsn=20a99c10_4 (дата звернення: 04.03.2020).
7. Ramirez L., Ricci S., Retamal H. Life in the time of coronavirus. 02 February 2020. *AFP Correspondent*. URL: <https://correspondent.afp.com/life-time-coronavirus> (дата звернення: 21.03.2020).
8. Wuhan virus: WHO says no global emergency. FOCUS: COVID-19 around the world. *AFP News Agency on Youtube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=50mNtWtxpXw&list=PLo9T0OZu4qjlqcvNteJP0esYgXINoo1ZV&index=96> (дата звернення: 27.03.2020).

Встринський І. М.
ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ: ГЕОПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Відповідно до уявлень про геополітику як процес реалізації чи досягнення цілей, пов'язаних з набуттям й утриманням контролю за простором\територіями, насамперед військовим шляхом, геополітичними викликами для міжнародної безпеки можна вважати всі територіальні конфлікти, латентні або такі, що перебувають в активній військовій фазі й до яких можуть бути залучені інші сторони.

Досліджуючи головні виклики та загрози міжнародній безпеці на сьогоднішній день можна виділити такі провідні чинники: 1) невизначена та великою мірою анархічна природа сучасного світового порядку, що створює умови для посилення геополітичних амбіцій регіональних лідерів; 2) агресивні та/або експансіоністські зовнішньополітичні стратегії держав, що володіють значним військовим потенціалом (Росія, Китай, Іран, Туреччина тощо); 3) прискорення глобальних змін клімату, що за умови існуючої динаміки може спричинити масштабні міграційні процеси, коли люди будуть просто змушені шукати більш придатні місця для проживання.

З часів закінчення холодної війни та розпаду біполлярної системи міжнародних відносин пройшло вже майже три десятиліття, проте навряд чи можна констатувати остаточне формування нового світового порядку. Скоріше навпаки – замість спільноти роботи з метою вироблення певних універсальних принципів та правил гри ми можемо побачити спроби реалізації прагнень великих держав щодо ревізії існуючих основ міжнародної системи. Яскравими прикладами таких дій є зокрема Іракська кампанія Сполучених Штатів (2003 р.), що по суті була спробою встановлення світової гегемонії США і затвердження монополярності світу, російська агресія в Грузії та Україні, китайська військова активність в азійсько-тихоокеанському регіоні тощо. Подібні дії регіональних лідерів фактично спрямовані на те, щоб окреслити та «застовбити» власні зони